

ԿՐՈՆԱԿԱՆ

Խ Ա Ի Ա Ր Ո Ի Մ (*)

Հայր՝ եթէ կամիս՝ անցն գրածակն այս յիմէն:

Այն վայրկեանէն ի վեր, երբ Յուդա դուրս ելաւ վերնատունէն, գիւղեր էր արդէն. կանոյ առած էր խօսակցութիւնը երկնքի եւ երկրի միջեւ: Գիւղերուան մութը միայն արթուն էր, Գեթսեմանիի պարտէզին մէջ, ուր իջած էին Յիսուս եւ իր աշակերտները: Յուդա դացած էր դէպի քահանայապետներն ու զպիւրները, մատնութեան ճամբով առաջնորդելու համար զանոնք դէպի Յիսուս, իսկ միւսները՝ թոյլ տուած էին որ խաւարը թափանցէ իրենց աչքերէն ներս, միջոցնելու չափ իրենց հաւատարմութիւնը: Քնացած էին: Մոռցած էին տակաւին մի քանի ժամ առաջ, խոնարհութիւնը Տիրոջ, երբ զենջակ մը մէջդին, ոտքերու լուացումով սկսած էր տառապանքի իր դիչերը: Քուներ այնքան ծանր կշռած էր իրենց աչքին, որ վերջին ընթրիքի հացը եւ գինին, իրենց խորհրդաւորութիւնը կորսնցուցած, յիշատակ մը նայնիսկ չէին: Մինակ էր Ան, արեան իր քրտինքին մէջ: Կը փորձէր վերահաստատել կապը իր հօր հետ եւ առաջին անգամ ըլլալով, իրեն համար բան մը կը խնդրէր. կը խնդրէր, սակայն Անոր կամքին ձգելով որոշումը: Կը խնդրէր որ անցնէր մութին մէջ զծուած բաժակը եւ չմօտենար իր շուրթերուն:

Միակ պատասխանը, սակայն կու գար մութէն. մարդոց թանձր չարիքէն, որոնք կը յամառէին իրենց հանդատաւէտ մեղքին մէջ: Զէին հանդուրժեալ նոր ձայն մը, որ յանդիմանութեան եւ դատապարտութեան սլաքներ ուղղէր օրէնքի վարդապետներուն՝ դպիր եւ Փարիսեցի, որոնք Աստուծոյ պատհիւանները վերածած ոսկեղօծ պատմուճանի, ինքնապատահ քայլերով կ'երթային Տաճար եւ Յուդայի առաջնորդութեամբ կու գային լուցնելու այդ Ձայնը: Որս փնտռող գիւղերային կենդանիներու աչքերուն պէտ, անոնց ջահերը կը ծածկէին մութը, երբ անոնց առաջնորդին համբոյրը կը հոտուրտար իր դոհը, անասնական կրքոտութեամբ:

Ձարին ժամն էր եւ մարդոց դարաւոր մեղքերը պէտք էր գային դէպի «զառն Աստուծոյ», լեցնելու համար մութին մէջ կախուած բաժակը: Մարդը պէտք է տար երկարութիւնը մութ ճամբուն որ հեռացուցած էր զինք աստուածային դրախտէն: Պէտք էր չափէր միհր իր անկումին՝ մեղքի տիղմին մէջ: Պէտք էր կշռէր ծանրութիւնը իր մարմինին որ քաշած էր զինքը դէպի անդունդը մահուան: Պէտք էր այդ գիւղերուան մէջ, թանձրանար խաւարը ապականութեան որ վանած էր մարդկային դէմքէն՝ դբոջմը Արարիչին: Անհրաժեշտ էր որ մեղքին զերութեան մէջ իր հողին կորսնցուցած մարդը՝ ոճրագործ իր ձեռքը երկարէր մինչեւ Որդին, սպաննելու համար Հայրը՝ Անոր մէջ:

(*) Քարոզ՝ խօսուած Խաւարման գիշերը:

Եւ իր մոլորանքին մէջ, մարդը կարծեց սպաննել զԱստուած, սպաննելով անոր մարմինը: «Ուսչ հանէ դայն» դռնցին Պիղատոսի առջեւ, կարծելով երկաթէ դամով խաչին կապել յաւիտենականութիւնը:

Աստուակի ոյժով ուղեցին խօսեցնել աստուածային յոռութիւնը եւ բանտի չարչարանքներով կարծեցին նուազեցնել Անոր բարութիւնը:

Աշակերտէն մինչեւ քահանայապետը եւ ծառայէն մինչեւ տէրը, բոլորն ալ, իրենց ուրացումներով եւ մատնութեամբ կամ իրենց խարաղանով եւ փուչէ պոսկով գրեցին Անոր մարմինին վրայ լման ցուցակը մարդկային մեղքերուն:

«Զի ահա դառն Աստուծոյ որ բառնայ զմեզս աշխարհի»:

Պատարագի ժամն էր: Աստուածային արիւնով միայն կրնար մաքրուիլ բաժակը, որ մարդիկ լեցուցած էին իրենց մեղքին մրուրով: «Այս է արիւն իմ...»: Աստուածային սէրը միայն կրնար յաղթել մահուան: Եւ այդ սէրը, «իջեալ ի վերուստ» քամեց Փրկիչը խաչի փայտին, իրրեւ «քահանայապետ եւ պատարագ»: Սաչի Ս. Սեղանին վրայ, ինք մատոյց ինքզինք, իրրեւ զոհ, մեր մեղքերու թողութեան համար, որովհետեւ ոչ մէկ մարդկային ոյժ բաւարար էր վերականգնելու չափ անկեալ մարդը՝ իր փառքին մէջ: Գինն էր Ան մեր փրկութեան:

Սաչին վրայէն հոսող իր ներումի խօսքը «Հայր, թող դոցա, զի ոչ պիտեն զինչ գործեն», քաւութեամբ կ'ողողէ մարդերու մեղանշումը եւ կը վերականգնէ մեզ աստուածային որդեգրութեան մէջ:

Բաժակը այժմ փոխուած է խաչի: Մարդացեալ Աստուածը կ'ընծայուի իրրեւ վերջին զոհը Հին Ուխտին եւ առաջին պատարագը՝ Նորին: Բաժակը այժմ տապանակն է Նոր Ուխտին՝ կնքուած «մասն մեր» թափուած աստուածային արիւնով: Լրումն է «օրինաց եւ մարգարէից»: Գեթսեմանիի բաժակին մէջ լեցուած մեղքերուն մրուրը խմուած է այժմ եւ աստուածային չթմնեքները՝ փոխած են անոր լեզի գինին՝ հաղորդութեան խորհուրդի: «Այս է արիւն իմ Նորոյ Ուխտի...»: Հրաւէրն է ան՝ խաչէն արձակուած՝ զէպի մարդերուն ամբողջ: Հին Ուխտի բնորեալ ժողովուրդը, որ «հալածեց մարգարէները եւ քարկոծեց իրեն զրկուածները» կոչուած է այժմ պատարագի նոր սեղանին, ուր հրաւիրուած են բոլոր ազգերը, «ի ծագաց մինչեւ ի ծագս երկրի»:

Երկաթէ դամեր չեն որ կը բռնեն Փրկիչը խաչափայտին վրայ, այլ սէրը Աստուծոյ զէպի իր ստեղծած մարդիկ, որոնց համար աշխարհ զրկեց իր Միածին Որդին, «զի մասն մեր մարմնացաւ»: Մարմին առաւ ան, որպէսզի այդ մարմինին վրայ բարձած մեր մեղքերը, վերականգնէ մեզ աստուածային սիրոյն մէջ:

Բեթղեհէմէն յայտնուեցաւ իր սէրը եւ Գողգոթային վրայ հասաւ իր լրումին: Եւ խաչը, Աստուծոյ սիրոյ ճամբան, բացուեցաւ մեր առջեւ, որպէսզի մկրտութեամբ արդարացած, մեր կեանքը բնենք խաչի ճամբայ մը, մեզ

տանող Քրիստոսի արեան հաղորդութեան: «Սա է կեանք, յոյս, յարութիւն . . .»: Այդ բաժակէն պիտի վերածնինք շարունակ իրրեւ որդիներ Աստուծոյ եւ ժառանգորդներ արքայութեան: Խաչելութեան գիշերէն պիտի ծնի յարութեան արշալոյսը, անոնց համար, որոնք կրնան ըսել Առաքեալին նման. «Աշխարհը խաչուած է ինծի համար, ես ալ՝ աշխարհին»: Ան որ իր անձը ուրացած, կը հետեւի խաչի խորհուրդին, իր մարմինի մութը կը յեցնէ իր հոգին լոյսով, կ'ըլլայ «տաճար Աստուծոյ կենդանւոյ»:

Խաչէն կաթեցաւ Աստուծոյ սէրը գէպի մարդը. խաչին ճամբով է որ պէտք է բարձրանայ մարդուն սէրը գէպի Աստուծոյ: Եւ այդ սիրոյն մէջէն՝ յարութեան յոյսը պիտի ըլլայ իրականութիւն, որովհետեւ հոգեպէս պիտի վերածնինք նոր կեանքի մը, իրրեւ «որդիք լուսոյ եւ որդիք տունջեան»:

Այն ատեն պիտի իջնէ խաղաղութիւնը ձեր հոգիներէն ներս, արն խաղաղութիւնը զոր մեր Տէրը խոցտացաւ իր աշակերտներուն, Վերջին Ընթրիքին, երբ ըսաւ. «Իմ խաղաղութիւնս կը թողում ձեզի, իմ խաղաղութիւնս կու տամ ձեզի . . .»: Խաղաղութեան դաշինք մը կը կնքուի Աստուծոյ հետ երբ, դրած խաղաղութիւնը սիրտի, հոգիի եւ խիղճի, մերկացած մեր մեղքերէն, ինկած խաչին ոտքը, կ'ունենանք յայտնութիւնը յաւիտենականին:

Երանի անոր որ՝ խաչ հանած ժամանակաւորը, Աստուծոյ սիրոյն մէջ կը գտնէ յաւիտենականութիւնը, այս կեանքի ներկային մէջ իսկ:

Շ . . .